

Prvo poglavlje

Margaret

Kada je Margaret Hjuž saznala da ima tumor na mozgu, zurila je u crno-bele slike koje su bile osvetljene na panou iza stola njenog lekara – nazvao ih je „režnjevima”. Iznenadilo ju je to što njen mozak liči na dve polovine orahove jezgre.

Njen lekar je govorio o cisternama, sudovima, ventrikulama, zvezdi. O ćelijama koje su zaboravile kako da umru. Sve je to bilo veoma komplikovano i nerazumljivo, ali iskreno, samo je sebe mogla da krivi zbog toga. Ona je zahtevala da vidi slike, naterala ga da obeća da će biti direktan, da će joj reći kako se šta zove, objasniti zašto je imala sve one glavobolje, one lapsuse u govoru, greške u shvatanju, priviđenja. To što je slike stalno nazivao „režnjevima” samo je sve pogoršavalo; Margaret je i pre zakazanog pregleda bila toliko uzrujana da je izašla iz kuće ne završivši doručak. Dr Lising je pokazao ukupan učinak nečega što se povećavalo na koronarnom režnju broj 16. Margaretin stomak je zakrčao.

Ne mogu da verujem, pomislila je. Zaboravila sam da pojedem tost sa džemom.

Njen lekar je završio svoj govor i pitao Margaret šta želi da uradi, koje intervencije bi želela da isproba i da li ima nekoga koga bi želela da pozove. „Možda Stivena?“ , predložio je, čini se suviše olako. „Zar on ne bi želeo da zna?“

Pa *naravno* da bi njen bivši muž želeo da zna. Parovi ne prolaze kroz ono kroz šta su ona i Stiven prošli, a da se među njima ne stvori neka trajna veza – čak (mada je vrlo malo ljudi to razumelo) i ako se radi o složenoj vrsti ljubavi između dva ratna druga.

Ali u glasu dr Lisinga postojalo je nešto što ju je nerviralo – kao da je mislio da ona ne bi trebalo da čuje njegovu prognozu ako pored sebe nema muško rame za plakanje. Kao da ona nije bila u stanju da odlučuje bez saveta nekakve očinske figure. Margaret je sasvim lepo vodila svoje poslove većinu svog života. Neće dozvoliti da je sada neko pritera uza zid, sažaljeva ili zbuni. *Možda izgledam kao fina sramežljiva starica*, pomislila je, *ali neću dozvoliti da se sa mnom tako postupa*.

Postavila je nekoliko direktnih pitanja. Dr Lising je dao odgovore koje je smatrala neprihvatljivim, neodređenim i snishodljivim, a zatim je započeo još jednu tiradu o njenim „režnjevima“. Zar se to nikada neće završiti?

Margaret više nije mogla da sluša, pa je izašla rekavši da ide do toaleta, sišla je liftom do ulice i hodala dok nije naišla na kafe na čijem je izlogu bilo napisano „Deserti“. Zamislila se. U retkim prilikama kad bi morala da izađe iz kuće, postarala bi se da ima što manje kontakata s drugim ljudima. S druge strane, bila je toliko gladna da joj je bilo muka. Provirivši kroz prozor, Margaret je videla da je kafe otvoren, ali da u njemu nema gostiju. To je bilo zadovoljavajuće, pa je ušla.

Unutra se nalazila vitrina puna lepo aranžiranih pita, torti, kolača i raznih francuskih poslastica. *Génoise à l'orange. Mousse au chocolat. Crème Brûlée. Roulade à la confiture*. Odmah joj je bilo bolje.

Iznad pulta na velikoj tabli bio je ispisan jelovnik, a nudili su se sendviči, supe i deserti.

Devojka koja je izgledala anoreksično, s kratkom tegetcrnom kosom i crnim karminom razgovarala je telefonom iza pulta. „Boli me dupe, Džimi”, govorila je napetim i šištavim glasom, „NE MOŽEŠ da koristiš sokovnik u tri ujutru, ne zanima me KOLIKO je tvoja *vata* uznemirena!” Margaret je mahnula da bi privukla devojčinu pažnju. „Moram da idem, ćao.”

Devojka je spustila slušalicu i krupnim koracima došla do pulta. „Da”, izgovorila je kroz stegnute zube. „Izvolite?”

„Sve izgleda tako dobro”, rekla je Margaret. Bolje je pogledala devojku i primetila da je ona u levoj nozdrvi imala zlatnu alku. Trudila se da ne zuri u nju. „Koja supa je specijalitet dana?”

„Supa od graška”, rekla je devojka i šmrncnula.

Zaboga, pomislila je Margaret, *nadam se da nije prehladna*.

„Pa, u tom slučaju... Uzeću parče torte od sira i malina, ganaš od kruške, *crème brûlée* i voćni kolač s karamelom.”

„Za ovde?”

„Da, molim.”

Minduša U Nosu je počela da pritiska dugmad na malom digitronu. Nokti na njenim rukama bili su nalakirani tamnoplavim lakom i posuti šljokicama. Izgledali su kao minijaturne galaksije. „Da li želite šlag na voćnom kolaču?”

„Molim?”, rekla je Margaret.

„Šlag. Na voćnom kolaču.”

„Ne, hvala”, rekla je Margaret bez razmišljanja, a potom dodala: „Mislim, da! Zašto da ne? Šlag!”

„Da li je to sve?”

„Čaj, možda. Da li imate čaj od nane?”

„Sedite”, rekla je Minduša U Nosu. „Doneću sve kada bude spremno.”

Margaret je čekala svoje deserte. Na zidovima kafea bilo je nekoliko crno-belih fotografija praznih zgrada, ulica, dokova, parkova. Margaret se nisu mnogo svidеле. Na fotografijama nije bilo ljudi, a nešto u vezi s dobom dana koje je fotograf izabrao ili uglom pod kojim je slikao davalo je najbezazlenijim obeležjima – trajektu od Sijetla do Bejnbridža, nadstrešnici na Pionir skveru, Smit taueru – zlokoban, proklet izgled. Činile su Sijetl gradom duhova i podsećale Margaret na neki stari film... Koji beše? Odigravao se u Njujorku, radilo se o kraju sveta... Film ju je veoma uznemiravao iako nije znala zašto. Nikako nije mogla da se seti kako se zvao.

„*Svet, telo i đavo*”, rekla je Minduša U Nosu kada je stigla do Margaretinog stola.

„Šta?”

„Taj stari crno-beli film o kraju sveta. Rekli ste da ne možete da se setite kako se zove?”

„Jesam li?”

„Aha”, rekla je Minduša U Nosu i počela da prenosi tanjire i pribor za čaj sa velikog poslužavnika na sto. „Hari Belafonte, Inger Stivens i Mel Ferer. *Svet, telo i đavo*.”

„Oh. Da.”

„Osim ako niste mislili na *Poslednju obalu*.”

„Mislim da nije taj.”

„Gregori Pek, Ava Gardner i Fred Aster? Režirao ga je Stenli Krejmer.”

„Ne... Zapamtila bih Freda Astera.”

„A možda ste mislili na *Zajemčeno nepogrešivo*. Henri Fonda glumi predsednika.”

„Mislim da ste pogodili prvi put.”

Minduša U Nosu se ispravila i objavila: „Studiram kinematografiju.”

„Zaista?“ Margaret se nasmešila i klimnula glavom. Još jednom je pokušala da ne pogleda mindušu u devojčinom nosu. „To mora da je veoma zanimljivo.“

Minduša U Nosu je uzdahnula. „Da li vam je potrebno još nešto?“

„Ne, hvala! Sve izgleda divno.“

Minduša U Nosu je ponovo zauzela svoje mesto iza pulta.

Margaret je iz novčanika izvadila malu požutelu fotografiju. Bila je to Danijelova školska slika, snimljena kada mu je bilo osam godina. Zagledala se u nju.

Sve je bilo prilično jednostavno, zaista.

Prema dr Robertu Lisingu i brojnim drugim kolegama neurologima, onkologima i sličnima s kojima se konsultovao, Margaret je imala veoma čest tip zloćudnog tumora mozga *astrocitom*. Zvezdu koja sporo raste. Tradicionalno lečenje je bila operacija praćena zračenjem.

„Kakva je prognoza?“, pitala je.

„Pa“, dr Lising je skinuo jedan snimak sa osvetljenog panela i pomno ga posmatrao, „koliko beše imaš godina?“

Kao da ne zna, pomislila je Margaret. „Sedamdeset pet.“

„Sedamdeset pet.“ Dr Lising je zamišljeno klimao glavom. Letimično je pogledao Margaret pre nego što je nastavio da proučava snimak. „Zavisno od karakteristika tumora – koje nećemo moći da jasno utvrdimo pre nego što uđemo unutra i izvadimo što je više moguće – uz lečenje imaš šansu da živiš od dve do nekoliko godina.“

„Kolika je ta šansa?“

Dr Lising nije dizao pogled. „Dvadeset pet procenata.“

„Uz lečenje?“

„Da.“

„A šta će se desiti ako ne činimo ništa?“

„Molim?”

„Mislim, ako svejedno imam samo dvadeset pet procenata šanse da preživim ovo, zašto ga jednostavno ne ostavimo na miru?”

„Možda nisam bio jasan, Margaret”, rekao je dr Lising kao da razgovara s budalom. Potom je nastavio svoju besedu o Margaretinim reznjevima na način koji bi se sigurno mogao protumačiti kao lekarski način izvrđavanja.

Znači, to je bio njen izbor. Mogla je ili da se podvrgne *opsežnom* lečenju i, pre ili kasnije, umre, ili da se ne podvrgava lečenju i, pre ili kasnije, umre.

„Da li je sve u redu?” Minduša U Nosu se vratila. „Niste ništa ni okusili.”

Margaret je progutala knedlu. Sada, kada je sva ta predivna hrana bila ispred nje, shvatila je da uopšte nije gladna. Srknula je čaj, čisto da bi bila učtiva.

„Da li je to vaš unuk?”, pitala je Minduša U Nosu približivši se. „Sladak je.”

Ispod sve te šminke, zaista je lepa devojka, shvatila je Margaret. I previše mršava. „Mogu li da vas pitam nešto lično?”

Minduša U Nosu je slegla ramenima. „Šta?”

„Pa, pretpostavljam da je pitanje prilično otrcano, ali kada biste otkrili da ćete živeti još veoma kratko, možda godinu ili dve, kako biste proveli preostalo vreme?”

Devojka se namrštila. Odsutno je čačkala nokte na rukama, a pregršt srebrnih šljokica je otpalo i palo na pod. Margaret je pokušala da prati njihovu putanju, ali se činilo kao da jednostavno nestaju.

„Pretpostavljam da bih zamislila ono što me najviše plaši – mislim, u vezama – i tada bih to i uradila. Učinila bih suprotno od onoga što inače činim.”

Margaret je osmotrila Mindušu u Nosu. Uvek je verovala da ljudi koji prihvataju dramatične modne trendove time u stvari nadoknađuju urođeno dosadan karakter ili hroničnu nesigurnost. Očekivala je da će neko ko izgleda kao Minduša U Nosu površno odgovoriti na njeno prilično otrcano pitanje. „Letite zmajem! Idite na krstarenje oko sveta! Trkajte se u balonima!” Nešto u tom stilu.

„To bi bila poslednja šansa, zar ne?“, nastavila je devojka. „Da se prekine sa svim starim navikama?“ Primetila je da lomi ruke i odmah prestala. „Pa, u svakom slučaju, izvolite račun. Platite kad god budete spremni.“ Vratila se nazad za pult i izgledala je zamišljeno.

Margaret je razmišljala o sopstvenim navikama. Zurila je u Danijelovu fotografiju. Bio je u godinama u kojim se većina dece stidi pred fotoaparatom. Ipak, na toj slici izraz njegovog lica bio je opušten, ozbiljan i mudar. „Vidi se tačno kako će izgledati kada mu bude bilo dvadeset!“, setila se Margaret da je rekla Stivenu pre toliko godina, kada je paket fotografija koji su naručili stigao iz škole: jedna veličine 20×25 cm, dve 12×17, četiri 7×12 i mnogo, mnogo malih fotografija za novčanik.

Ali, Danijel nikada neće napuniti dvadesetu. Fotografija veličine 20×25 je ostala neuramljena. Male slike nikada nisu deljene školskim drugovima i nastavnicima. Margaret se pitala da li Stiven još u novčaniku nosi sliku njihovog sina, uz slike koje je sigurno nosio, slike dece koju je dobio sa svojom drugom ženom. Svoje žive dece.

„Džimbo?“ Minduša U Nosu je nežno razgovarala preko telefona. „Izvini što sam vikala malopre... Da, znam... I ja volim tebe. Hoćeš da kupim sladoled kad se budem vraćala kući? ...Ne, ne šalim se.“

Možda je bilo vreme za promene. Odložena kazna. Margaret je bez teškoća shvatala šta je bilo potrebno. Danijel joj je uzvraćao pogled, bez praštanja, ali i bez osude, a oči su mu zračile mudrošću

malog monaha. Margaret je vratila fotografiju u svoj novčanik, srknula čaj i sačekala dok Minduša U Nosu nije spustila slušalicu.

„Izvini, dušo”, obratila joj se. „Imaš li možda olovku?”

„Naravno. Jeste li vi možda pisac?”

„Oh, ne”, rekla je Margaret automatski. „Ja sam...” *Ja sam šta god želim da budem*, pomislila je. „Ja sam izmislila seckalicu za luk!”

„Ah.” Minduša U Nosu joj je pružila olovku. „Doneću još vruće vode za vaš čaj.”

„Hvala, dušo. To je lepo od tebe.”

Margaret je okrenula račun i počela da piše. „Soba za izdavanje u velikoj kući na Kapitol hilu, 250 dolara. Režije su uključene u cenu. Plaćanje svakog meseca. Privatno kupatilo...” Do trenutka kada je bila zadovoljna oglasom, apetit joj se vratio. Prvo je probala *crème brûlée*.

Magnifique, pomislila je ne obraćajući pažnju na to što je kafe počeo da se puni gostima i što više nije bila sama. *C'est parfait*.

Pre nego što objavi oglas, moraće da traži dozvolu. Naravno, moraće. Ne može tek tako da počne da prima stanare dok se ne dogovori sa onima s kojima je delila kuću. Ipak, oni su živeli zajedno praktično oduvek. Starala se o njihovim potrebama, održavala ih u čistom i savršenom stanju, davala im sklonište. Izuzev onih nekoliko godina kada su je delili sa Stivenom i Danijelom, imali su kuću samo za sebe. Njena privrženost bila je neosporna. Ipak, znala je da će se osećati ugroženo. Neće se jednoglasno složiti. Da bi se ovo izvelo, biće neophodan stil, veština i diplomatija. Teško će ih ubediti u ono što je namerila.

Naravno, oni će želeći da znaju šta oni dobijaju od toga. Biće u pravu. Moraće da izmisli nešto.

Hvala? Divljenje? To može biti podstrek. Imaće kontakt sa još jednim parom ljudskih očiju. Šta može biti loše u tome? U njih

će zuriti i diviti im se još neko osim nje. To bi trebalo da bude dovoljno za većinu. Većina je ionako bila pomalo površna. Budale koje podležu laskanju. Da, to bi moglo da uspe. A ona neće primiti nekoga ko je nespretan ili glup, to je sigurno. To će umiriti one nesigurnije. Neće biti u opasnosti.

Tako. To je bilo rešeno.

Sledeće pitanje bilo je kako će započeti tu temu? I s kim će prvo razgovarati? Ko će najbolje prihvatiti promenu?

Činije za supu nikako – kao grupa, bile su postojano nemaštovite i nezanimljive. Tanjiri za pitu od divljači imali su barem smisao za humor, ali su bili kukavice i uvek su se priklanjali svemu što ima poklopac. To je isključilo čajnike, činije za serviranje i slično. To nije bilo jednostavno jer je većina njih pripadala raznim klikama. Figurine ne dolaze u obzir. I pored svih napora, nikada nije uspeła da im se obrati, a da ne zvuči snishodljivo, a one su joj uvek zamerale zbog toga. Možda će jedna ili dve šoljice za čaj razumeti. Takođe, pomislila je na pozlaćene mastionice koje su joj se i pored svih svojih neumerenih ukrasa uvek činile pravednim i razumnim.

Ali ostale nikada neće ubediti nešto tako malo kao što je mastionica. Biće joj potreban saveznik koji je barem fizički upečatljiv. Na predmete utiču veličina i direktan govor. Margaret je lutala sobama kuće u svojim mislima: Ptičji apartman, Soba sa činijama za bombone, Soba burmuta i duvana...

Aha! Setila se. Par baštenskih stoličica iz dinastije Čing. One će biti savršene. Velike i dominantne, sa svojom glazurom morsko plave boje, ne samo da su bile elegantne već i mudre i otvorene. Nekada su stajale na otvorenom, pa su imale slobodnija gledišta. A ako to nije bilo dovoljno, bila je tu i njihova procenjena vrednost: svaka po osam hiljada dolara. Ostale baštenske stoličice su vredele pet hiljada ili manje. Margaret je znala da će se bliznakinje

Čing, ako bude uspela da ih pridobije, postarati da je svi pošteno saslušaju.

Margaret je pripremila svoju odbranu. Pošla je u sunčani atrijum (poznat i kao Soba kineskih baštenskih stoličica) noseći flanelsku krpicu za čišćenje. Prvo će ih sve iznenaditi temeljnim poliranjem, da bi im se umilila. Potom će svoj slučaj izložiti sestrama Čing.